

ΜΑΘΗΜΑ : ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ)

ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ : ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

ΤΑΞΗ : Γ΄

ΤΜΗΜΑ :

ΗΜΕΡ/ΝΙΑ: 02/2/ 2025

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, Ἠθικά Νικομάχεια, Β 1.5-8, 6.10-13

Μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὸ γινόμενον ἐν ταῖς πόλεσιν· οἱ γὰρ νομοθεταὶ τοὺς πολίτας ἐθίζοντες ποιοῦσιν ἀγαθοὺς, καὶ τὸ μὲν βούλημα παντὸς νομοθέτου τοῦτ' ἐστίν, ὅσοι δὲ μὴ εὖ αὐτὸ ποιοῦσιν ἀμαρτάνουσιν, καὶ διαφέρει τούτῳ πολιτεία πολιτείας ἀγαθὴ φαύλης. Ἔτι ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ διὰ τῶν αὐτῶν καὶ γίνεται πᾶσα ἀρετὴ καὶ φθείρεται, ὁμοίως δὲ καὶ τέχνη· Ἔτι ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ διὰ τῶν αὐτῶν καὶ γίνεται πᾶσα ἀρετὴ καὶ φθείρεται, ὁμοίως δὲ καὶ τέχνη [...]

Ἐν παντὶ δὴ συνεχεῖ καὶ διαιρετῶ ἔστι λαβεῖν τὸ μὲν πλεῖον τὸ δ' ἔλαττον τὸ δ' ἴσον, καὶ ταῦτα ἢ κατ' αὐτὸ τὸ πράγμα ἢ πρὸς ἡμᾶς. Λέγω δὲ τοῦ μὲν πράγματος μέσον τὸ ἴσον ἀπέχον ἀφ' ἑκατέρου τῶν ἄκρων, ὅπερ ἐστὶν ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πᾶσιν, πρὸς ἡμᾶς δὲ ὃ μῆτε πλεονάζει μῆτε ἐλλείπει· τοῦτο δ' οὐχ ἓν, οὐδὲ ταύτὸν πᾶσιν. Οἷον εἰ τὰ δέκα πολλὰ τὰ δὲ δύο ὀλίγα, τὰ ἕξ μέσα λαμβάνουσι κατὰ τὸ πρᾶγμα· ἴσω γὰρ ὑπερέχει τὲ καὶ ὑπερέχεται· τοῦτο δὲ μέσον ἐστὶ κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν ἀναλογίαν. Τὸ δὲ πρὸς ἡμᾶς οὐχ οὕτω ληπτέον· Οὐ γὰρ εἰ τῷ δέκα μναὶ φαγεῖν πολὺ δύο δὲ ὀλίγον, ὁ ἀλείπτῃς ἕξ μνᾶς προστάξει· ἔστι γὰρ ἴσως καὶ τοῦτο πολὺ τῷ ληψομένῳ ἢ ὀλίγον· Μίλῳ μὲν γὰρ ὀλίγον, τῷ δὲ ἀρχομένῳ τῶν γυμνασίων πολὺ. Ὅμοίως ἐπὶ δρόμου καὶ πάλης. Οὕτω δὴ πᾶς ἐπιστήμων τὴν ὑπερβολὴν μὲν καὶ τὴν ἑλλειψιν φεύγει, τὸ δὲ μέσον ζητεῖ καὶ τοῦθ' αἰρεῖται, μέσον δὲ οὐ τὸ τοῦ πράγματος ἀλλὰ τὸ πρὸς ἡμᾶς.

Οἷον καὶ φοβηθῆναι καὶ θαρρῆσαι καὶ ἐπιθυμῆσαι καὶ ὀργισθῆναι καὶ ἐλεῆσαι καὶ ὅλως ἡσθῆναι καὶ λυπηθῆναι ἔστι καὶ μᾶλλον καὶ ἥττον, καὶ ἀμφοτέρω οὐκ εὖ· τὸ δ' ὅτε δεῖ καὶ ἐφ' οἷς καὶ πρὸς οὓς καὶ οὗ ἕνεκα καὶ ὥς δεῖ, μέσον τε καὶ ἄριστον, ὅπερ ἐστὶ τῆς ἀρετῆς. Ὅμοίως δὲ καὶ περὶ τὰς πράξεις ἔστιν ὑπερβολὴ καὶ ἑλλειψις καὶ τὸ μέσον. Ἡ δ' ἀρετὴ περὶ πάθη καὶ πράξεις ἐστίν, ἐν οἷς ἢ μὲν ὑπερβολὴ ἀμαρτάνεται καὶ ψέγεται καὶ ἢ ἑλλειψις, τὸ δὲ μέσον ἐπαινεῖται καὶ κατορθοῦται· ταῦτα δ' ἄμφω τῆς ἀρετῆς. Μεσότης τις ἄρα ἐστὶν ἡ ἀρετὴ, στοχαστικὴ γε οὕσα τοῦ μέσου. [...]

A1. α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

1. Όλοι οι νομοθέτες επιτυγχάνουν να κάνουν τους πολίτες ηθικά ενάρετους.
2. Ο Αριστοτέλης υποστηρίζει ότι οι αρετές γεννιούνται και φθείρονται για τους ίδιους λόγους.
3. Η αρετή αφορά αποκλειστικά τη διαχείριση των παθών.

A1. β. 1. «πρὸς ἡμᾶς δὲ ὃ μῆτε πλεονάζει μῆτε ἐλλείπει»: Σε ποια λέξη του αρχαίου κειμένου αναφέρεται η αντωνυμία;

2. «μέσον τε καὶ ἄριστον, ὅπερ ἐστὶ τῆς ἀρετῆς»: Σε ποια λέξη του αρχαίου κειμένου αναφέρεται η αντωνυμία;

(μονάδες 4)

Μονάδες 10

B1. Να αποδείξετε τον κοινωνικό χαρακτήρα της αριστοτελικής αρετής με αναφορές στην τελευταία παράγραφο του κειμένου και να παρουσιάσετε τα κριτήρια που την καθορίζουν.

Μονάδες 10

B2. Αφού διαβάσετε το απόσπασμα του Δημόκριτου, να συγκρίνετε τις απόψεις τους με αυτές που εκφράζονται στην 2^η παράγραφο του πρωτοτύπου κειμένου που σας δόθηκε σχετικά με την ορθή συμπεριφορά - αρετή.

Δημόκριτος, απόσπασμα 191

Γιατί την ψυχική γαλήνη τη φέρνει στους ανθρώπους η συγκρατημένη διασκέδαση και η σύμμετρη ζωή. Η στέρηση και η υπεραφθονία τείνουν να μετατρέπονται στο αντίθετό τους και να προκαλούν στην ψυχή μεγάλες κινήσεις· και οι ψυχές που κινούνται σε μεγάλη έκταση δεν είναι ούτε ευσταθείς ούτε γαλήνιες [...] Να μη δίνει μεγάλη σημασία στα όσα ζηλεύουν ή θαυμάζουν οι πολλοί και να μην τα σκέφτεται συνεχώς. Να κοιτάζει πώς ζουν οι ταλαίπωροι και να συναισθάνεται πόσο υποφέρουν [...] Γι' αυτό ακριβώς δεν πρέπει κανείς να ψάχνει για πράγματα που είναι μακριά του, παρά να ικανοποιείται με τα όσα είναι κοντά του, συγκρίνοντας τη ζωή του με τη ζωή εκείνων που βρίσκονται σε χειρότερη θέση...

Μονάδες 10

B3. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

1. Η φιλία, κατά τον Αριστοτέλη, αποτελούσε την ύψιστη αξία
2. Η αποχώρηση του Αριστοτέλη από την Αθήνα οφειλόταν στην κριτική που ασκούσε στις πλατωνικές απόψεις
3. Το κλίμα που διαμορφώθηκε στην Ακαδημία υπό την διεύθυνση του Ευδόξου αποτέλεσε τροχοπέδη για τον Αριστοτέλη.
4. Ο Αριστοτέλης πέθανε το 322 μ. Χ.
5. Ο Δημόκριτος είχε υποστηρίξει πως «ἦθος ἀνθρώπῳ δαίμων»

Μονάδες 10

B4. α) Να βρείτε στο πρωτότυπο κείμενο ετυμολογικά συγγενείς λέξεις με τις παρακάτω: **σχέδιο, αρμός, διηνεκής, λάφυρο, дуόσμος, άψογος.** (Μονάδες 6)

B4.β. φαύλης, άμαρτάνεται: Για καθεμιά από τις λέξεις που σας δίνονται να γράψετε μία περίοδο λόγου στα νέα ελληνικά, όπου η ίδια λέξη, σε οποιαδήποτε μορφή της (πτώσει, αριθμό, έγκλιση, χρόνο, πρόσωπο), θα χρησιμοποιείται με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο. Να μην αλλάξετε το μέρος του λόγου στο οποίο βρίσκονται ήδη οι λέξεις.

Μονάδες 10

Ευχόμαστε επιτυχία!